

พินิจวัฒนธรรมร่วมสมัยผ่านปรากฏการณ์สังคม เรื่องกรรยาฝรั่ง: ประสบการณ์ของผู้หญิงอีสาน กับการแต่งงานข้ามวัฒนธรรม*

○ รัตนา บุญมัทยะ **

ผู้วิจัยได้รับเชิญจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2548 ให้ไปบรรยาย เรื่อง "เมียฝรั่ง: ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงไทยกับผู้ชายต่างชาติ" ซึ่งเป็นผลมาจากการวิจัยเบื้องต้นของโครงการวิจัยเรื่อง "Women, Transnational Migration, and Cross-Cultural Marriage: Experiences of 'Phanrayaa-farang' from Rural Northeastern Thailand" ภายหลังจากนำเสนอปรากฏว่า สื่อมวลชนทั้งโทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ได้หยิบยกผลการวิจัยดังกล่าวมาทำข่าวอยู่ระยะหนึ่ง อาทิเช่น ข่าวภาคค่ำของสถานีโทรทัศน์ITV รายการ "เรื่องเล่าเช้านี้" และ "ผู้หญิงถึงผู้หญิง" ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ตลอดจนคอลัมน์ต่างๆ ของหนังสือพิมพ์หลายฉบับ เช่น โลกวันนี้ (4 พฤษภาคม), ข่าวสด (5 พฤษภาคม), ผู้จัดการรายวัน (6 พฤษภาคม), เดลินิวส์ (6 พฤษภาคม), The Nation (May 6),

Bangkok Post (Perspectives/May 15) ต่อมา กรุงเทพมหานคร BizWeek (ฉบับที่ 49 วันที่ 20-26 พฤษภาคม) ก็ได้สานเรื่องนี้ต่อโดยนำประเด็นเรื่องหมู่บ้านเขยฝรั่งมาวิเคราะห์ในมิติทางเศรษฐกิจ และ บิล คีส์ ได้เขียนบทความเรื่อง "กรรยาฝรั่ง: ชีวิตที่เลือกหรือจำต้องเลือก" โดยเรียบเรียงจากงานวิจัยชิ้นนี้ ตีพิมพ์ในนิตยสาร Image ฉบับที่ 18 (มิถุนายน 2548, หน้า 200-202) อีกด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับเชิญให้ไปออกรายการ "สภาท่าพระอาทิตย์" เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2548 ซึ่งเป็นรายการสัมภาษณ์ถ่ายทอดสดทางสถานีโทรทัศน์ช่อง TV News1 และสถานีวิทยุ FM 97.75 และยังได้รับการสัมภาษณ์สดออกอากาศทางสถานีวิทยุ FM 96.0 ในรายการ "คู่มือหลังบ้าน" ในวันที่ 14 พฤษภาคม 2548 รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่จากรายการ "หลุมดำ" มาทำรายการ

*โครงการวิจัยนี้ เป็นความสนใจส่วนตัวของผู้วิจัยในการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมร่วมสมัยมายาวนาน ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ยินดีถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตให้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เรื่องนี้ เป็นเสมือนครูที่ช่วยให้ผู้วิจัยเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการศึกษางานด้านวัฒนธรรมร่วมสมัยของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวได้เป็นอย่างดี และขอบคุณผู้ช่วยนักวิจัย คือ คุณสุภา วิตาคารณ์ และคุณปริญญาภรณ์ พรหมดวง ที่เป็นเพื่อนร่วมทางในการทำงานและมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลภาคสนามในภาคอีสาน โครงการวิจัยนี้เขียนครั้งแรกเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อนำเสนอในการประชุมทางวิชาการ Association for Asian Meeting (AAS Meeting) วันที่ 31 มีนาคม - 3 เมษายน 2548 ประเทศสหรัฐอเมริกา และการประชุมนานาชาติ The 9th Thai Studies Conference ณ Northern Illinois University ประเทศสหรัฐอเมริกา วันที่ 3-6 เมษายน 2548 ขณะนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินการจัดพิมพ์เป็นบทความภาษาไทย ให้ชื่อว่า กรรยาฝรั่ง: ผู้หญิงอีสานกับการแต่งงานข้ามวัฒนธรรม เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับปฐมฤกษ์ ของศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

สัมภาษณ์สั้นๆ ตลอดจนนิตยสารสารคดีก็ติดต่อสอบถามถึงความเป็นไปได้ที่จะขอสัมภาษณ์ รวมทั้งมีผู้สนใจขอบทความโดยติดต่อผู้วิจัยโดยตรงทางอีเมล

กระแสดอรับอย่างท่วมท้นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกทั้งดีใจและไม่สบายใจ ส่วนที่ดีใจก็คือ รู้สึกว่าผลการวิจัยของโครงการนี้ไม่ได้ถูกทิ้งไว้ในชั้นหนังสือโดยเปล่าประโยชน์ หากทว่ากลับกลายเป็นสมบัติของสาธารณชนที่มีผู้นำไปตีความ ขยายความ อธิบายความ วิพากษ์วิจารณ์ หรือใช้ประโยชน์ต่อไปในลักษณะต่างๆ ส่วนที่ไม่สบายใจก็คือ ผู้วิจัยไม่แน่ใจว่าชาวบ้านในพื้นที่วิจัยจะคิดและรู้สึกอย่างไรต่อแรงกระตุ้นของสื่อในเรื่องนี้ รวมทั้งผู้วิจัยเกรงว่าชุมชนอาจจะถูกกองทัพล้อมจูงจนเกินไป แม้ว่าการวิจัยจะไม่ได้เปิดเผยตัวตนชุมชนอย่างชัดเจนก็ตาม กระแสดอรับดังกล่าว ทำให้ต้องหวนกลับมาทบทวนว่าเกิดอะไรขึ้นกับการศึกษาวัฒนธรรมร่วมสมัยเกี่ยวกับประเด็นภรรยาฝรั่งในสังคมไทย ซึ่งผู้วิจัยมีประเด็นที่อยากเล่าสู่กันฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับท่านผู้อ่าน 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก ผู้วิจัยคิดว่า ผู้คนในสังคมไทยเช่นเดียวกับสังคมอื่นๆ ให้ความสนใจกับเรื่อง เพศ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ (Sexual Identity) และเพศวิถี (Sexuality) มาช้านาน แต่ในสังคมไทย เราไม่ถูกสอนให้อภิปรายเรื่องนี้กันอย่างเปิดเผยในพื้นที่สาธารณะ เรื่องต้องห้ามเหล่านี้มักกลายเป็นเรื่องส่วนตัวที่ถูกจำกัดไว้ในพื้นที่ที่บ้าน ครอบครัว หรือแม้แต่ในห้องนอน การหยิบยกประเด็นเหล่านี้มาอภิปรายกันในงานวิจัยซึ่งอยู่ในพื้นที่สาธารณะจึงกลายเป็นเรื่องแปลกไปจากประเพณีปฏิบัติอยู่ไม่น้อย ความแปลกน่าจะมีส่วนกระตุ้นความสงสัยใคร่รู้และความสนใจจากสาธารณชน

ประเด็นที่สอง ข้อค้นพบของงานวิจัยนี้ยืนยันสมมุติฐานทางทฤษฎีที่อัปาดูราย (Appadurai 1990, 1991, 1996) นักคิดทางมานุษยวิทยาร่วมสมัยได้เสนอไว้ก่อนหน้านี้แล้ว เป็นการหักล้างความเชื่อเดิมของแนวทางการศึกษาชาติพันธุ์ในอดีตที่ว่า การศึกษาเกี่ยวกับ

ชาติพันธุ์นั้นต้องผูกติดโยงอยู่กับพื้นที่ที่เป็นถิ่นกำเนิดของกลุ่มชาติพันธุ์เท่านั้น ดังที่ปรากฏในงานศึกษาชาติพันธุ์ในสังคมไทยก่อนหน้านี้เป็นจำนวนมาก ทำให้เรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์จะเป็นเรื่องของกลุ่มชนในอดีตมากกว่ากลุ่มชนที่มีชีวิตเชื่อมโยงกับโลกภายนอก และเป็นส่วนหนึ่งของโลกปัจจุบันด้วย พื้นที่ที่ศึกษาแต่เดิมนั้นมักเป็นพื้นที่ชุมชนที่ห่างไกลความเจริญทางวัตถุ เช่น ในชุมชนชนบท

แต่กรณีภรรยาฝรั่งในงานวิจัยนี้ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การทำความเข้าใจวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในบริบทโลกสมัยใหม่ไม่อาจยึดโยงอยู่กับพื้นที่บ้านเกิดที่เป็นต้นทางเท่านั้น เพราะปัจจุบันเทคโนโลยีในด้านการติดต่อสื่อสารและการคมนาคมทำให้ผู้คนมีการอพยพโยกย้ายเคลื่อนที่ไปยังส่วนต่างๆ ภายในประเทศเดียวกันและข้ามแดนไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้สะดวกรวดเร็วขึ้น ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลของการแสวงหาโอกาสในเรื่องอาชีพการงาน การศึกษา การแต่งงาน โดยหวังว่าจะมีชีวิตครอบครัวที่ดีกว่าเดิม กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ จึงไม่ได้จำกัดตัวเองอยู่แต่เฉพาะในท้องถิ่นที่กำเนิด แต่เราพบกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อาศัยอยู่นอกเขตแดนรัฐชาติของกลุ่มตนเองด้วย เช่น ชาวไทใหญ่ และกะเหรี่ยงจากประเทศพม่าอพยพมาทำงานในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวจากภาคอีสานอพยพไปทำงานต่างถิ่นภายในสังคมไทย เช่น กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ภูเก็ต และข้ามแดนไปทำงานต่างประเทศมากมาย เพื่อแสวงหาโอกาสในการทำมาหากิน เช่น ที่กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ได้หวนสิงคโปร์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ เป็นต้น ดังนั้น การศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในสมัยปัจจุบันในสังคมไทยและสังคมอื่นๆ จึงไม่อาจจำกัดอยู่เฉพาะพื้นที่ต้นทางเท่านั้น เพราะคนเหล่านั้นแม้มีถิ่นกำเนิดในสังคมนั้นๆ แต่ก็มีชีวิตที่เคลื่อนย้ายไปมาหลายแห่ง วิถีชีวิตของพวกเขาไม่ได้จำกัดผูกติดอยู่เฉพาะในดินแดนที่เป็นถิ่นกำเนิดของตนเองเสียแล้ว การศึกษาวัฒนธรรมร่วมสมัยจึงจำเป็นที่จะต้องมีการเชื่อมโยง

วัฒนธรรมท้องถิ่นในกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโลกาภิวัตน์ เพื่อให้เข้าใจความซับซ้อนและพลวัตของวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ในบริบทของโลกสมัยใหม่ได้อย่างที่ใกล้เคียงกับสภาพที่เป็นจริง

ประเด็นที่สาม ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การหักล้างความคิดที่ว่า วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มีวิวัฒนาการต่อเนื่องโดยลำดับเป็นเส้นตรงจากอดีตถึงปัจจุบัน และมีลักษณะเป็นเนื้อเดียวผสมกลมกลืนกัน (Homogenous Culture) โดยผูกติดยึดโยงกับพื้นที่อย่างมาก (Tightly Territorial Bound) จากกรณีเรื่องราวฝรั่งเศสสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นกับวัฒนธรรมจากโลกาภิวัตน์ (Local/Global Assemblage) ซึ่งมีนัยสำคัญคือการผลิตหรือสร้างวัฒนธรรมแบบลูกผสมหรือแบบพหุทาง (Cultural Hybridity) อันมีลักษณะเด่น คือ การดำรงอยู่ของวัฒนธรรมท้องถิ่นในท่ามกลางกระแสการพัฒนาชาติและสังคมโลก กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ วัฒนธรรมท้องถิ่นไม่ได้ถูกคุกคามโดยกระแสการพัฒนาชาติไปสู่โลกาภิวัตน์อย่างสิ้นเชิง (Lefebvre, 1991) ในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมจากกระแสโลกาภิวัตน์ก็ปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย (Wilson and Dissanayake, 1996)

ในงานวิจัยเรื่องนี้ พบว่าผู้หญิงจากหมู่บ้านชนบทอีสานที่เลือกแต่งงานข้ามวัฒนธรรมกับชายชาวตะวันตก แม้ว่าจะอพยพไปอยู่ต่างประเทศและใช้ชีวิตอยู่ในวัฒนธรรมตะวันตกหลายปี แต่ความเป็นท้องถิ่นก็ไม่ได้สูญสิ้นไป ผู้หญิงกลุ่มนี้ยังคงธำรงรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นในเรื่องความกตัญญู จากข้อมูลการวิจัยพบว่า ทุกรายส่งเงินกลับมาช่วยเหลือพ่อแม่พี่น้องที่ยากจนในหมู่บ้าน และหาวิธีที่จะสนับสนุนให้พ่อแม่และครอบครัวในหมู่บ้านชนบทให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทุกด้านเท่าที่เงื่อนไขจะเอื้ออำนวยได้ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ของแม่ที่ดี กล่าวคือ จำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้หญิงกลุ่มนี้จะผ่านการแต่งงานและหย่าร้างจากสามีที่เป็นคนไทยมาก่อนที่จะแต่งงานกับผู้ชายต่างชาติ โดยผู้หญิง

กลุ่มนี้มักเป็นฝ่ายดูแลเลี้ยงดูลูกตามลำพัง ส่วนใหญ่จะแสวงหาโอกาสที่ดีให้แก่ลูกในทางการศึกษา ซึ่งทำให้เด็กหลายคนมีโอกาสดีในการศึกษาต่อระดับสูงในต่างประเทศ ผู้หญิงกลุ่มนี้ยังมีบทบาทในการช่วยพัฒนาวัดในชุมชนโดยการจัดทอดกฐินและทอดผ้าป่ามาทำนุบำรุงวัด และช่วยพัฒนาชุมชนในกิจการอื่นๆ เช่น สนับสนุนทุนการศึกษาให้เด็กยากจนในหมู่บ้าน

ในช่วงที่ใช้ชีวิตอยู่ต่างแดน ผู้หญิงจากหมู่บ้านอีสานที่เป็นภรรยาฝรั่งก็ยังนิยมที่จะพบปะสังสรรค์กันภายใต้บรรยากาศที่รื้อฟื้นความเป็นท้องถิ่นของตนเอง เช่น การใช้ภาษา การรับประทานอาหารพื้นบ้านอีสาน และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในแบบวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งการใช้วัดไทยเป็นพื้นที่สาธารณะของการสร้างและผลิตซ้ำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของความเป็นชาติพันธุ์ตนเอง ทั้งในด้านของการจัดงานบุญประเพณี และพิธีกรรม ขบวนแห่ การละเล่นต่างๆ ตามเทศกาลอาหาร ดนตรี การแต่งกาย การใช้ภาษาถิ่น การเข้าร่วมชมคอนเสิร์ตหมอลำซึ่งที่ดาราจักร้องยอดนิยมจากเมืองไทยไปจัดแสดงในประเทศที่ตนเองอยู่ รวมทั้งการสร้างห้องสมุดที่มีหนังสือ แอปเสียง วิทยุทัศน์ และภาพยนตร์ในภาคภาษาไทย

ในขณะเดียวกันผู้หญิงกลุ่มนี้ก็มิได้เลือกที่จะธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่นในกระแสการพัฒนาแบบโลกาภิวัตน์เท่านั้น แต่ยังมีการเลือกปรับรับเอาวัฒนธรรมบางเรื่องของโลกตะวันตกเข้ามาอยู่ในท้องถิ่นด้วย เช่น การเปลี่ยนแปลงทรงผมในเรื่องการแต่งงาน จากค่านิยมเดิมที่ผู้หญิงเหล่านี้มองว่าเพศหญิงถูกเอาเปรียบ ไปสู่ค่านิยมใหม่ที่ผู้หญิงมีสิทธิในเรื่องร่างกาย และทางเลือกในเรื่องการแต่งงานมากกว่าเดิม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในวัฒนธรรมตะวันตกทำให้ผู้หญิงกลุ่มนี้เริ่มมีการเรียนรู้และเปิดโลกทัศน์เกี่ยวกับประเด็นการต่อรองในเรื่องเพศวิถีและบทบาทความสัมพันธ์หญิงชายทางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงในเรื่องครอบครัวและการแต่งงานของผู้หญิงกลุ่มนี้ยังก่อให้เกิดการต่อรองเรื่องภาพลักษณ์ของชุมชนโดยผู้นำและคนในชุมชน ค่านิยม

ในเรื่องลูกสาว-ลูกชายของคนในชุมชนที่เปลี่ยนไป บทบาทผู้นำหลักของครอบครัวด้านเศรษฐกิจที่เปลี่ยนจากเพศชายมาเป็นเพศหญิง

มีคำถามที่น่าสนใจว่า วัฒนธรรมของคนรุ่นใหม่ หรือ “เด็กลูกครึ่ง” ที่เป็นผลผลิตจากการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมจะดำรงอยู่ในสองโลกทางวัฒนธรรมอย่างไร แนวโน้มของครอบครัว เครือญาติ การแต่งงาน เพศสภาพ และเพศวิถีที่เปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมร่วมสมัยของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวในลักษณะอย่างไรบ้าง คำถามเหล่านี้ล้วนเป็นประเด็นที่นักศึกษาต่อไปอย่างยิ่ง

บรรณานุกรม

- Appadurai, Arjun. 1996. **Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization**. Minneapolis: University of Minnesota Press, Public Worlds, Vol.1. University of New York.
- Appadurai, Arjun. 1991. “Global ethnoscape, notes and queries for a transnational anthropology.” In Richard G. Fox, ed., **Recapturing Anthropology: Working in the Present**, pp. 191-210, Santa Fe: New Mexico: School of American Research Press.
- Appadurai, Arjun. 1990. “Disjuncture and difference in the global cultural economy.” **Public Culture** 2(2): 1-24.
- Lefebvre, Henri. 1991. **The Production of Space**. Translated by Donald Nicholson-Smith. Oxford, UK: Blackwell.
- Mills, Mary Beth. 2003. **Thai Women in the Global Labor Force: Consuming Desires, Contested Selves**. New Brunswick, New Jersey and London: Rutgers University Press.
- Muecke, Marjorie. 2004. “Female sexuality in Thai discourses about *Maechii*.” **Culture, Health & Sexuality**, 6(3):221-238.
- Muecke, Marjorie. 1992. “Mother sells food, daughters sells her body: the cultural continuity of prostitution,” **Social Science and Medicine** 35(7):891-900.
- Muecke, Marjorie. 1984. “Make money not babies: changing status markers of Northern Thai Women.” **Asian Survey** 24(4):459-470.
- Muecke, Marjorie. 1981. “Changes in women’s status associated with modernization in northern Thailand.” In Geoffrey B. Hainsworth, ed., **Southeast Asia: Women, Changing Structure, and Cultural Continuity**, pp. 53-65, Ottawa: University of Ottawa Press.
- NESDB. 2004. **A Survey of Thai Women Marrying Foreigners in Northeastern Thailand, the National Economic and Social Development Board (NESDB), the Northeast Chapter**. Unpublished paper. (In Thai).
- Wilson, Rob and Wimal Dissanayake. (ed.). 1996. **Global/Local: Cultural Production and the Transnational Imaginary**. Durham and London: Duke University Press.

To celebrate the 60th Diamond Jubilee Anniversary of the Accession to the throne
of

His Majesty the King Bhumibol Adulyadej, King of Thailand

The Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University, Thailand
announces the 2nd SSEASR Conference

**SYNCRETISM IN SOUTH AND SOUTHEAST ASIA: ADOPTION AND ADAPTATION
OF
SOUTH AND SOUTHEAST ASIAN ASSOCIATION FOR THE STUDY OF RELIGION (SSEASR)**

24-27 May, 2007

**Co-sponsored by
the IAHR under the auspices of the UNESCO**

Since time immemorial, the region of South and Southeast Asia has played a pivotal role in carrying the traits of culture and religion not only amongst its own societies but also beyond. The basic carriers of such elements were Hinduism and Buddhism which took various routes (both land and sea) to reach the pre-modern Southeast Asia. Later on, Islam and Christianity also entered the region and added lustre to the 'culture mosaic'. The concept of syncretism in this area was not only visible in religious scenes but also in various spheres of socio-cultural life. As we know, the word "religion" in South and Southeast Asia goes beyond its universally accepted definition. With the widest scope of syncretism in every aspect, "religion" encompasses here every action of life: be it social customs, language and literature, art and architecture, polity, economics and commerce, performing arts or communication.

The Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University, Thailand is pleased to host this SSEASR Conference on the auspicious occasion when scholars and writers from various parts of the world will join together for a series of academic presentations.

1. Ethnic Mosaic of South and Southeast Asia
2. Syncretic system in South and Southeast Asia
3. Language and Literature: Binding forces
4. Women and Religion
5. Symbolism, Communication and Religion
6. Education and Religious Studies
7. Faith and Survival: Diaspora of South and Southeast Asia
8. Polity, Trade and Religion
9. Religion for peace or peace for religion?
10. Tradition vis-à-vis Modernity
11. Caring for the Soul and Health: Medicine and Religion

A special symposium on **Kingship and Religion** will be held on the inaugural day.

For details please contact:

Dr. Sophana Srichampa, General Secretary

SSEASR Conference Secretariat

Institute of Language and Culture for Rural Development

Mahidol University, Phutthamonthon 4 Road, Nakornpathom 73170, THAILAND

Tel: (662) 800-2308-14; Mobile (66)-6-168-5475 Fax (662)-800-2332

Email: conf2007@sseasr.org website: www.sseasr.org